

Dossier informatiu
**Centenari de Metro
de Barcelona**
(1924 - 2024)

La història del metro

ELS PRIMERS TRAMS

La xarxa de metro de Barcelona comença a prendre forma als anys vint del segle passat, quan es constitueix la societat Ferrocarril Metropolità de Barcelona, SA, tot i que s'estaven treballant diferents projectes des de principis de segle. Aquesta societat, coneguda popularment com «el Transversal», tenia l'objectiu de promoure una línia de ferrocarril subterrani entre Sants i Sant Martí. Posteriorment es va fundar una segona societat, el Gran Metropolità de Barcelona, SA Gran Metro, que pretenia construir una altra línia entre Colom i Gràcia.

Una xarxa centenària

El 30 de desembre del 1924 es va inaugurar el primer tram de la línia del Gran Metro de Barcelona, embrió de l'actual línia 3, entre les estacions de Catalunya i Lesseps i un traçat de 2.470 metres. Ara es compliran cent anys de l'arribada del metro, que va canviar els hàbits socials i de desplaçament dels seus habitants de Barcelona fins al punt que al llarg de tot aquest temps el metro s'ha convertit en un protagonista indiscutible de la mobilitat urbana i de la història de la ciutat, de la seva evolució i dels esdeveniments més essencials. La Barcelona del metro està d'aniversari.

Foto de la inauguració del metro de Barcelona el 30 de desembre de 1924.

Les obres del Gran Metro es van iniciar a finals del 1921, i uns mesos més tard, ja el 1922, van començar les del Transversal. Totes dues operacions sumaven un capital inicial de 15 milions de pessetes i van ser els embrions de la xarxa actual.

El Gran Metro pren la davantera i a finals del 1924 posa en marxa els quasi dos quilòmetres i mig del primer tram del ferrocarril metropolità de Barcelona, que uneix Lesseps i Catalunya. La inauguració del servei va ser un gran esdeveniment que va ser presidit, en absència del rei, per l'infant Ferran de Baviera. El cardenal Vidal i Barraquer va beneir les obres i les autoritats van fer-hi el primer viatge.

Els barcelonins haurien d'esperar gairebé dos anys per viure la inauguració del primer tram del Transversal, l'altra línia en construcció, entre la Bordeta i Catalunya, de quasi quatre quilòmetres.

El 1934, les dues companyies havien ampliat les seves línies respectives, i el Gran Metro ja tenia un segon ramal que, per sota de la via Laietana, anava fins a Correus.

La guerra civil, la postguerra i la Segona Guerra Mundial van frenar l'expansió de la xarxa de metro. Fins al 1950 només es va obrir una nova estació, Ferran, del Gran Metro.

A partir d'aquest moment, la ciutat de Barcelona experimenta un important creixement urbanístic cap al riu Besòs, la qual cosa va fer necessari dotar-la de transport públic.

L'any 1956 es comuniquen les dues estacions de Catalunya, epicentre de la ciutat, afavorint el moviment de les persones usuàries entre el Transversal i el Gran Metro. Durant aquest període s'inicia la fusió de les dues empreses de metro, concretament l'any 1961, ja municipalitzades. L'any 1959 es posa en servei una nova línia l'L2 (avui L5) entre La Sagrera i Vilapicina i considerada històricament la primera línia automàtica.

Foto dels treballs de construcció a la Marina l'any 1959.

UNA XARXA EN EXPANSIÓ

La ciutat de Barcelona no para de créixer i la seva població augmenta per la immigració. Són els anys 60 i la xarxa ja transporta 140 milions de viatgers a l'any, fent-se necessària una política de transport que doni resposta a les creixents demandes de mobilitat i que garanteixi les inversions futures i el manteniment de les infraestructures.

Quan les companyies del Transversal i el Gran Metro, municipalitzades, es fusionen, l'Ajuntament passa a encarregar-se de les despeses d'explotació de les noves línies, mentre que l'Estat assumirà el cost de les infraestructures.

D'aquesta manera es poden dur a terme ampliacions, modificacions i millores en tota la xarxa. Es prolonga l'L1 (antiga Transversal), es modifica i amplia el primer ramal de l'antic Gran Metro (convertit ja en l'L3), es prepara el segon ramal del Gran Metro per transformar-lo en l'L4 i es perllonga l'L5.

Els acords de finançament permetran l'expansió de l'L3 amb noves estacions cap a Zona Universitària, malgrat estar encara la línia dividida en dos trams que no s'unificaran fins a mitjans del 1982. L'L4 es prolonga cap el mar i l'L5 s'amplia per comunicar Barcelona amb l'Hospitalet i Cornellà.

NEIX TMB

Amb la creació de Transports Municipals de Barcelona, avui Transports Metropolitans de Barcelona (TMB), l'any 1979 es busca poder gestionar de manera eficaç i conjunta els serveis de la xarxa de metro i la xarxa d'autobusos. D'aquesta manera s'aconseguirà mantenir o millorar les prestacions per aprofitar al màxim les aportacions econòmiques públiques. Amb l'estat de les autonomies, la Generalitat de Catalunya passa a fer-se càrrec de la infraestructura del metro. Això fa revitalitzar el pla de millores i ampliacions redactat l'any 1971.

La celebració dels Jocs Olímpics de Barcelona l'any 1992 va representar un gran avenç en la potenciació del transport públic. Les inversions que es fan en aquell moment permeten les ampliacions de les línies 1, 4 i 5 de metro, consolidant l'expansió metropolitana de la xarxa. També es produeix una important renovació del material mòbil, amb les darreres

novetats del moment en matèria de tecnologia, de seguretat i de confort. Més endavant es posaria en marxa una de les operacions més destacades i altament demandades, l'L2.

La importància de la xarxa de metro en la mobilitat dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona i la seva àrea metropolitana és innegable. El creixement de tota la xarxa de transport públic porta a la creació de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) per coordinar els serveis i els recursos dels diversos operadors en creixement i de les diferents administracions.

Així, el 19 de març del 1997 naixia el consorci d'administracions que coordina i planifica el transport públic col·lectiu a la regió metropolitana de Barcelona, en centralitza el finançament, n'estableix les tarifes i n'impulsa la digitalització a través del projecte T-mobilitat. La primera fita de l'ATM seria la implantació de la integració tarifària amb transbordaments gratuïts entre operadors, que s'aconseguiria el 2001.

La història continua

La línia 9/10 de metro és un dels projectes més ambiciosos i necessaris per a la millora de la mobilitat de Barcelona i la connexió entre les diferents poblacions de l'àrea metropolitana.

Un dels factors fonamentals que aportarà aquesta infraestructura és l'increment de l'efecte xarxa al metro de Barcelona, trencant el model radial clàssic. Enllaçarà amb les diferents línies de metro en punts estratègics i, donarà servei a zones del territori, algunes molt densament poblades i que actualment no disposen d'aquest transport.

Segons les previsions de la Generalitat, responsable de l'execució del projecte, la finalització de la línia 9/10, amb la posada en servei del tram central, beneficiarà diàriament prop de 280.000 persones i ajudarà a descongestionar algunes de les línies actuals, especialment les línies 1, 5 i 3. L'L9/10 tindrà una oferta de mobilitat d'alta freqüència de pas.

Paral·lelament, hi ha previstes altres ampliacions de la xarxa de metro, també molt importants pel que fa a l'increment de punts d'intercanvi i de cobertura en l'àmbit metropolità:

- L1 Prolongació L1 a Badalona:** 1,8 km de longitud, amb 2 noves estacions i unes cotxeres.
- L3 Prolongació L3 a Esplugues de Llobregat:** 2,5 km de longitud, 2 estacions i una cua de depòsit de trens.
- L4 Prolongació L4 a Barcelona (La Sagrera):** 2,8 km de longitud i 3 estacions.
- L2 Prolongació L2 fins a l'aeroport,** passant per Montjuïc i donant servei a un dels barris de nova creació, el de la Marina del Prat Vermell.

La finalització d'aquestes prolongacions i la posada en servei de la totalitat de L9/L10 obligarà a incorporar també un número considerable de nous trens. Així, en 2023 ja es van redactar els plecs de condicions tècniques per adquirir 39 trens per el tram central de la L9/L10 i el pla de millora de l'oferta.

! Podreu trobar més història a la 'Crònica d'un viatge' l'espai digital que es publicarà pròximament i que comptarà amb més detalls sobre aquests cent anys de metro.

EL REpte DE LES LÍNIES AUTOMÀTIQUES

El metro de Barcelona vol donar un pas més en la seva expansió, així com en l'adaptació de les tecnologies més avançades en qualitat i sostenibilitat, i es dissenya la futura L9/L10, una línia totalment automàtica pionera a Espanya. També es posa en marxa una altra línia automàtica, l'L11, com a concepte de metro lleuger.

En els darrers anys, les ampliacions de la xarxa sempre han anat lligades al projecte les línies 9 i 10, que donen servei a Barcelona, Badalona, Santa Coloma, l'Hospitalet i El Prat i que porten el metro a punts estratègics com l'Aeroport, el Parc Logístic o Mercabarna, donant servei a zones amb una gran demanda però que no tenien connexió amb metro.

Les línies automàtiques són un projecte fonamental per a la millora de la mobilitat i connexió entre Barcelona i la seva àrea metropolitana. Més encara, en un moment en el qual la xarxa de metro està registrant rècords de passatge constantment, el darrer aquest mes d'octubre amb 44,4 milions de viatges, màxim històric en un mes.

Bitllet Olímpic d'1 dia (any 1992)

L'ànima del metro

Els i les professionals del metro de Barcelona fan possible cada dia el servei per garantir el dret a la mobilitat a la ciutadania de Barcelona.

Agents d'atenció al client, motoristes, agents de línies automàtiques, agents d'informació, personal d'intervenció, personal tècnic dels serveis corporatius, mecànics, enginyers i comandaments

Nou concepte de marca per a la comunicació dels 100 anys de metro

Per a comunicar i posar en valor el centenari es crea una nova identitat on l'element principal és l'ús del símbol del Metro de Barcelona, que en aquest cas representa els dos zeros del número 100, fent un subtil homenatge a la història. A més, la composició i superposició dels elements no només responen a una decisió estètica, sinó que també reforcen la idea de cohesió, interconnexió entre territori i persones, un concepte fonamental que ha marcat els 100 anys d'evolució del metro.

'SENT EL METRO'

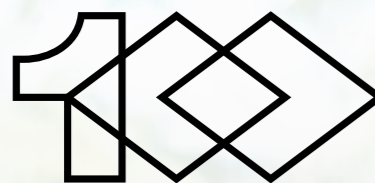
Llançament d'una campanya de publicitat per transmetre els valors de TMB i de Metro de Barcelona i generar un sentiment de pertinença i d'identificació amb el centenari. L'acció farà servir un *key visual* reconeixible que permetrà fer-ho servir per a celebrar els 100 anys de Metro. La campanya es desplegarà a partir de gener a través de suports digitals i *offline*.

Versió de la marca en positiu i color

Cent anys de Metro

Versió de la marca en línia

Cent anys de Metro

Un centenari per a tothom

Des de TMB volem convidar tota la ciutadania a gaudir del centenari del metro, per això presentem un programa que tindrà activitats i espais per a tothom: per als usuaris i usuàries, per als treballadors i les treballadores, per les persones nostàlgiques i les que miren al futur, per les esportistes, les solidàries, les aficionades a la música, les apassionades del món ferroviari, els historiadors i historiadores, els músics, els nens i les nenes, els qui ja han deixat empremta i els que pensen fer-ho en un futur... per a tothom. La celebració arrenca oficialment el 30 de desembre d'enguany i acabarà el 30 de desembre del 2025.

Serà un aniversari que, durant tot un any, tindrà moments per repassar el passat i mirar cap al futur del metro, sense oblidar el moment actual en ple increment de l'ús del transport públic i enmig d'una transformació de les ciutats cap a una mobilitat més sostenible.

Celebració el 30 de desembre

Foto Brangull

Foto de l'estació de
Passeig de Gràcia
l'any 1924.

L'escenari escollit per celebrar els 100 anys del metro el proper 30 de desembre serà l'estació de Passeig de Gràcia de l'L3, que va néixer amb el nom d'Aragón i que formava part del primer tram del Gran Metro.

En aquest espai es donarà el tret de sortida al Centenari amb un acte que no deixarà indiferent els usuaris i les usuàries, i al qual els mitjans de comunicació seran els primers convidats.

Obrim el metro

Una de les activitats més destacades del centenari serà l'obertura de diferents espais del metro durant la celebració d'aquest aniversari. Són instal·lacions que normalment no són accessibles per a la ciutadania, i que s'obriran per a tothom. Caldrà estar atents a les nostres xarxes socials on anirem anunciant les dates concretes de cadascun dels actes programats i on informarem dels diferents espais de la xarxa que s'obriran al públic.

Algunes de les nostres estacions fantasma, alguns tallers de metro, llocs emblemàtics com la subcentral de Mercat Nou o l'espai on s'ubica l'escala de cargol d'Urquinaona, però també els simuladors on els i les nostres professionals es formen, seran alguns dels espais que tota la ciutadania podrà visitar.

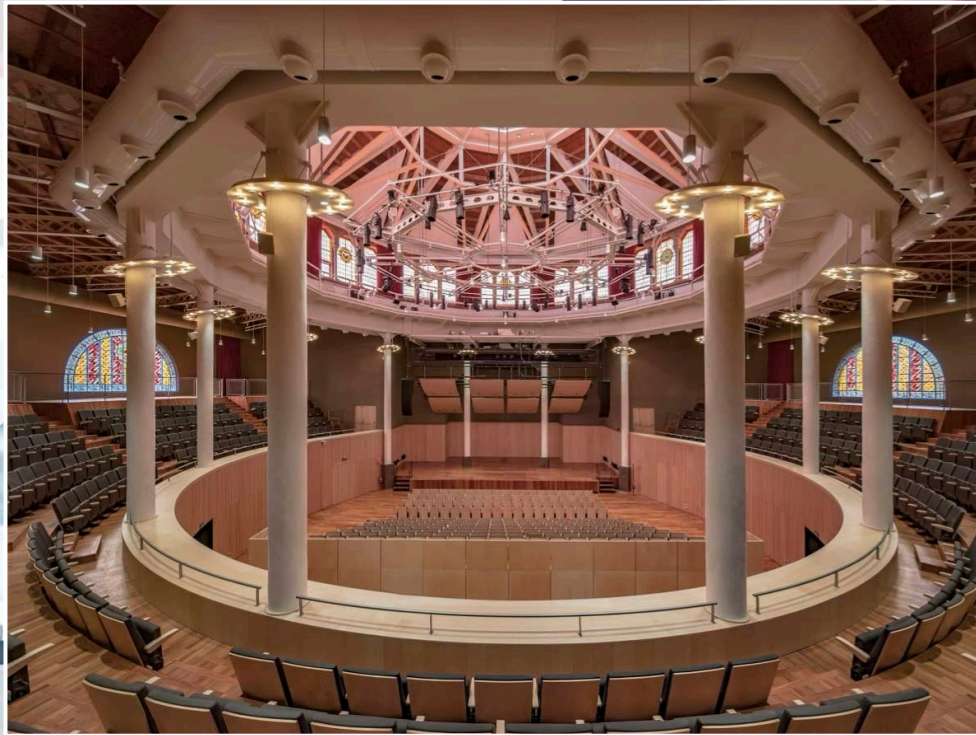

Comiat del darrer comboi
de la sèrie 4000.

Acte institucional

L'acte institucional se celebrarà al Paraninf de l'Escola Industrial i comptarà amb els màxims representants de les administracions i institucions del nostre país. Es farà durant el primer trimestre de l'any i en el transcurs d'aquest acte es presentarà el documental "Cent anys del metro". Els mitjans de comunicació estan convidats a assistir-hi.

Presentació del cupó del centenari

Amb motiu dels cent anys del metro de Barcelona, l'ONCE posarà a la venda un cupó commemoratiu. L'acte de presentació serà aquest 17 de desembre i s'aprofitarà per explicar els avenços que s'han realitzat en accessibilitat al metro de Barcelona.

Imatge del cupó del Centenari de Bus de l'any 2022.

Exposicions

TRENS HISTÒRICS RESTAURATS DE LES SÈRIES 100, 300, 400, 1100 I 3000

Durant el darrer trimestre de 2025 es podran visitar els trens de les sèries 100, 300, 400, 1100 i 3000 en una exposició a Barcelona.

Aquesta important mostra del patrimoni històric de TMB permetrà veure els trens històrics després del procés de restauració que inclou una neteja interior i exterior acurada, reparacions de paviment, marcs, finestres, portes, panells laterals i altres elements per tal que puguin ser visitats. També es restituirà la il·luminació a les zones de passatge que permetrà observar els detalls interiors quan estiguin ubicats a l'espai de l'exposició.

A la part exterior, es repararan els desperfectes en xapes i es vinilarà amb els colors que tenien en el moment en què van deixar de prestar servei comercial.

VIATGE IMMERSIU

Una de les exposicions més destacades del Centenari serà la mostra immersiva que acollirà l'Espai Mercè Sala, a l'estació de Diagonal de l'L5. Es transformarà en un espai de realitat virtual que permetrà viure una experiència única als visitants. Aquest viatge immersiu es podrà fer a l'estiu i permetrà als ciutadans viure el metro d'una manera diferent. Quan s'apropi la data, se'n donaran tots els detalls.

EXPOSICIÓ 100 ANYS DEL METRO DE BARCELONA (GENERALITAT DE CATALUNYA)

El Govern de Catalunya va escollir el centenari de metro de Barcelona com un dels esdeveniments que enguany seran objecte de commemoració. Per això, organitza una exposició al Palau Robert sobre com el metro de Barcelona ha donat forma a la ciutat que coneixem.

EXPOSICIÓ 'EL REpte CONSTRUCTIU' A L'ESPAI MERCÈ SALA

L'exposició explicarà tres reptes d'enginyeria singulars de la història del metro de Barcelona: la construcció dels primers túnels, el pont de ferro de l'estació de Catalunya i l'elevador de la cotxera de Lesseps.

Fotografies del pont de ferro de l'estació de Catalunya.

Els llibres del centenari

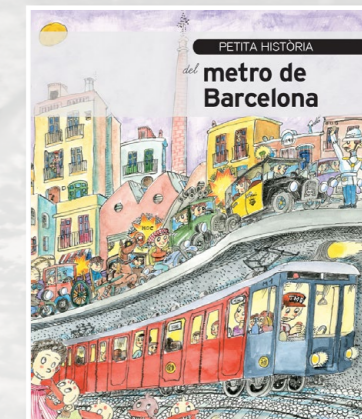
Durant el primer trimestre de l'any, es presentaran els llibres dedicats al centenari de metro.

- **La dona treballadora al metro de Barcelona.** Maria José Muñoz García i Ricard Fernández i Valentí. Editorial MIC.

- **100 anys de metro de Barcelona.** Confectionat per TMB. S'edita en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

- **La petita història del metro.** Pilarín Bayés. Editorial Mediterrània.

Cada llibre comptarà amb una presentació pròpia de la qual s'informarà prèviament als mitjans de comunicació perquè puguin assistir-hi. La primera serà la de 'La petita història del metro' que s'acompanyarà amb una exposició a l'Espai Mercè Sala que es podrà visitar aquest mes de gener.

Actes Gent TMB

Més de 4000 professionals fan possible que el metro funcioni cada dia i el Centenari vol posar també de relleu la seva tasca. En el marc de la celebració d'aquests 100 anys, es presentaran novetats en un dels elements que més identifiquen els i les treballadores de TMB: la seva uniformitat. Aquest any de celebració explicarem com serà el nou vestuari dels nostres professionals tant a metro com a bus.

Foto dels darrers professionals que s'han incorporat a ZAL en el seu primer dia.

A més, es contemplaran dos actes exclusius per a tota la plantilla de TMB:

- **Concert a càrrec del grup Stay Homas.** El pròxim 10 de febrer a L'Auditori.
- **Festa d'inauguració i visita exclusiva a l'exposició de trens restaurats** que es realitzarà durant el darrer trimestre del 2025.

Amb motiu del centenari, els i les professionals de TMB han fet una cançó i un videoclip que també es publicaran les properes setmanes.

Repte TMB Innova

Des de TMB Innova, conjuntament amb la Fundació Barcelona Music Lab i la Fundació BIT Habitat, i amb motiu del centenari de metro, buscarem solucions innovadores que mitjançant la música, el disseny i l'art millorin l'experiència de viatge del transbordament de metro de Passeig de Gràcia (L3 i L4).

Foto del transbordament de metro de Passeig de Gràcia.

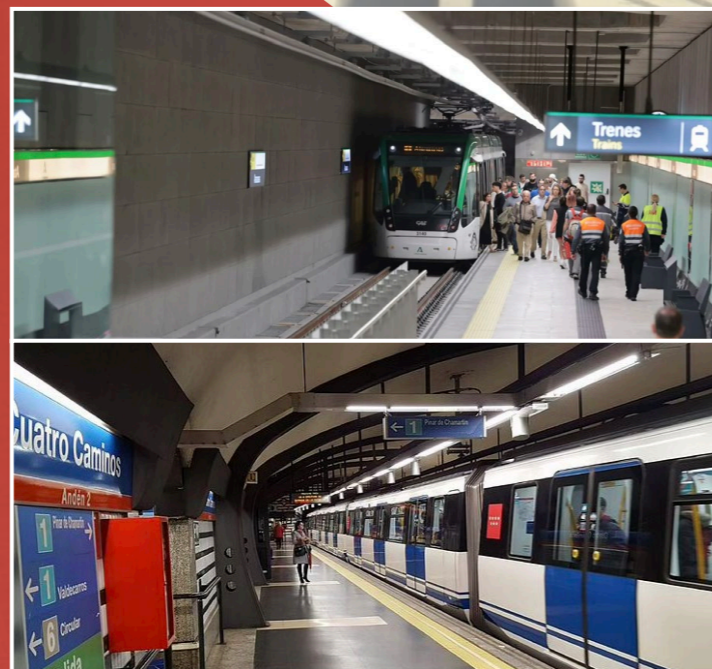
Els metros del món, a Barcelona

També volem celebrar els 100 anys del metro amb altres operadors per mirar junts al futur i als nous reptes. Així, el metro de Barcelona acollirà al novembre la reunió del COMET 2025. La reunió anual d'aquesta associació de *benchmarking* que reuneix operadors de ferrocarril urbà de tot el món, permet realitzar un intercanvi d'experiències i comparació de bones pràctiques.

COMET Community of Metros Benchmarking Group

A nivell estatal, ATUC celebrarà diverses de les reunions de les seves comissions a Barcelona. I, des de TMB, s'impulsarà una jornada tècnica sobre els reptes de futur del metro.

atuc
movilidad sostenible
asociación de transportes públicos urbanos y metropolitanos

El centenari a esdeveniments de ciutat

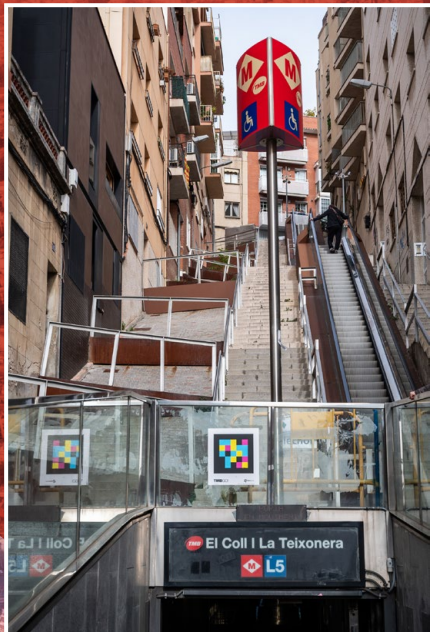
El metro forma part de la ciutat i per això volem portar el centenari a tota Barcelona participant en actes emblemàtics de la ciutat.

- **Cavalcada de Reis:** el pròxim 5 de gener durant la Cavalcada a la ciutat de Barcelona, es retrà homenatge al centenari del metro, a més de circular cinc busos clàssics de TMB.
- **Les festes de la Mercè** també tindran un espai per als cent anys de metro incorporant-lo al seu espectacle de drons.

El centenari a esdeveniments de ciutat

– **Cronoescalada:** l'estació del metro del Coll / La Teixonera acollirà una cronoescalada dins d'aquesta estació, el pròxim 18 de maig. És l'estació més profunda de la xarxa de metro, té 74 metres de fondària, 18 pisos i 419 esgraus.

– **Cursa al metro per la lluita contra l'ELA.** Després que la causa solidària escollida pels i les professionals de TMB al 2024 hagi estat la lluita contra l'ELA, es realitzarà una cursa nocturna en un tram de la xarxa de metro per visibilitzar aquesta malaltia i seguir aportant en la lluita contra l'ELA.

Tria la teva causa 2024

Mou-te i fes un gest per l'ELA

La plantilla de TMB ha escollit com a causa solidària la lluita contra l'ELA.

Fes un donatiu i col·labora-hi si vols donar suport als projectes que tenim per ajudar a les persones afectades d'ELA i les seves famílies. Si creus que l'agradaria ajudar, també pots formar part del nostre grup de voluntaris.

👉 bizum al 02621

FUNDACIÓ TMB

MOBILITAT
FUNDACIÓ
CATALANA
D'ELA